Nu vă jucaţi cu focul

COMEDIE ÎNTR-UN ACT (1897)

Personajele

Decorul

TATĂL, *60 de ani, rentier* MAMA, *58 de ani* FIUL, *27 de ani, pictor* SOŢIA *lui, 24 de ani* PRIETENUL, *26 de ani* VERIŞOARA, *o fată de 20 de ani*

O verandă cu geamuri, aranjată ca salon. Uşa se deschide lateral, spre grădină. într-o localitate balneară, în zilele noastre.

SCENA I

Fiul sade şi pictează. Intră Soţia acestuia, în capot.

FIUL Mai doarme încă? SOŢIA Axei? De unde vrei să ştiu? FIUL Credeam că ai crăpat uşa să te uiţi. SOŢIA Să-ţi fie ruşine! De n-aş şti că nu obişnuieşti
să fii gelos, aş intra la bănuială. FIUL Iar eu, dacă n-aş şti că nu e în firea ta sa mă
înşeli, aş fi cu ochii-n patru! SOŢIA De ce chiar acum?

FIUL Ai auzit doar că am spus: dacă... în ceea ce priveşte prietenul nostru Axei, ştii că mă simt mai bine în societatea lui decît în a altcuiva; şi cum, din fericire, şi tu împărtăşeşti simpatia mea pentru acest biet suflet chinuit, totul e în ordine.

SOŢIA E un om care a suferit, cîteodată pare totuşi cam
ciudat. De ce a plecat, de pildă, astă-vară de la
noi, aşa, pe nepusă masă, fără să-şi ia rămas
bun şi nici chiar lucrurile?

FIUL Da, a făcut-o de oaie! Credeam că s-a îndrăgostit
de verişoara Adele. SOŢIA Ai avut tu impresia asta? FIUL Da, dar acum n-o mai am. Mama zicea că poate
s-a întors la nevastă şi la copil. SOŢIA Cum, dar nu sînt divorţaţi? FIUL încă nu complet, aşteaptă însă să se pronunţe
sentinţa.

SOŢIA Va să zică ţi s-a părut că e îndrăgostit de Adele? Bine, dar de ce n-ai spus nimic pînă acum?! Cred că ar fi foarte bine să se căsătorească.

175

FIUL Cine ştie? Adele e cam nesărată... SOŢIA Adele ? Atunci o cunoşti foarte puţin!

FIUL Are o figură încîntătoare, dar nu ştiu dacă e în
stare să aibă sentimente puternice. SOŢIA Dacă e în stare?

FIUL Dar, este de fapt? SOŢIA Da, şi dacă o să se dezlănţuie la un moment dat...

FIUL Ei, nu zău! SOŢIA S-ar părea că te interesează?

FIUL într-un anumit fel! SOŢIA în ce fel?

FIUL Ştii că mi-a pozat odată, ca înotătoare... SOŢIA Da, ştiu! Dar cine nu ţi-a pozat ţie ? în orice caz, cred că ai face bine să nu-ţi mai arăţi schiţele chiar aşa, oricui!... Uite că vine şi bătrîna!

SCENA II

Aceiaşi. Intră Mama ; e prost îmbrăcată, poartă o pălărie mare, japoneză, şi duce în mînă un coş cu târguieli.

FIUL Azi arăţi chiar ca muma pădurii, mămico! MAMA Cît de drăguţ eşti!

SOŢIA Zău, Knut al dumitale e îngrozitor! Ai cumpărat ceva bun?

MAMA O, am cumpărat nişte scrumbii minunate. FIUL *(caută prin coş):* Ptii, drace! Dar ăştia ce mai sînt? Boboci de raţă? SOŢIA Puteau să fie şi ceva mai graşi... ia pipăie-i
puţin la piept, Knut. FIUL Frumoşi piepţi... SOŢIA Să-ţi fie ruşine! MAMA Ei, a sosit prietenul vostru, aseară? FIUL Al nostru? E prietenul lui Kerstin! Nu mai poate după el! Aseară, cînd a picat, cît pe-aci să se sărute, nu alta!

MAMA NU face glume de-astea, Knut, fiindcă cine se
joacă cu focul... FIUL înţeleg, dar vezi, sînt prea învechit în rele. Şi
apoi, spune drept, mamă, arăt eu ca unul care
are motive să fie gelos?

MAMA NU e vorba de figură, nu-i aşa, Kerstin? SOŢIA NU înţeleg ce vrei să spui!

176

MAMA *(bătînd-o uşor pe obraz):* Trebuie să ştii să te
fereşti, fata mea. FIUL Dar Kerstin e de o inocenţă nemaipomenită; ia

vezi, bătrîno, să nu mi-o strici! SOŢIA Aveţi un fel aşa de imposibil de a glumi, că omul nu mai ştie cînd să vă ia în serios! FIUL EU, unul, vorbesc totdeauna serios! SOŢIA Chiar că te-ar putea crede oricine, fiindcă, de fapt, nu rîzi niciodată, cînd îţi debitezi josniciile! MAMA Mi se pare că aveţi chef de ceartă, şi încă dis-de-dimineaţă. N-aţi dormit cumva bine astă-noapte ?
FIUL N-am dormit de loc. MAMA Ptiu! ptiu! Ei, acum am plecat, altfel mă ia taică-tău la ceartă. FIUL Ei da, tata! Dar unde-i? MAMA Sigur că îşi face mica plimbare de dimineaţă
împreună cu Adele. FIUL Ei, şi tu nu eşti geloasă? MAMA Aş !
FIUL Dar vezi că eu sînt! MAMA Şi, mă rog, pe cine, dacă-mi dai voie să întreb?
FIUL Pe bătrînul, fireşte! MAMA Ce să zic, Kerstin, în frumoasă familie ai mai intrat!
SOŢIA Dacă nu l-aş cunoaşte aşa de bine pe Knut şi dacă n-aş fi ştiut încă dinainte că artiştii ăştia sînt oameni aşa, mai aparte, atunci zău că aş spune şi eu acelaşi lucru.
FIUL Da, eu sînt artist, dar tata şi mama sînt doar nişte mic-burghezi comozi.
MAMA *(fără nici un fel de răutate):* Dar poate fi cineva mai comod ca tine, care niciodată nu ţi-ai cîştigat pîinea singur, nici pînă la vîrsta asta... şi cînd tatăl tău a clădit această casă pentru un pierde-vară ca tine, care tot mic-burghez comod a fost? FIUL Bine, dar e clar că pentru un fiu unic merită depusă oarecare osteneală! Acum însă, la revedere, du-te, altfel îţi primeşti porţia de blagoslo-veală chiar aici şi n-am chef să fiu martor. Dispari cît mai repede, că uite, vine bătrînul! MAMA Atunci, ies pe aici. *(Pleacă.)* FIUL Parcă am fi pe bulevard. Trece pe aici cine vrea şi cine nu vrea.

SOŢIA
FIUL
SOŢIA
FIUL
Da, zău, n-ar fi rău dacă socrii ne-ar mai lăsa în pace; şi apoi, faptul că trebuie să mîncăm la masa lor şi că încă n-avem şi noi un menaj al nostru...
Ştii, e ca şi cu vrăbiile, cînd le pui fărîmituri pe pervazul ferestrei, ca să ai plăcerea de a le vedea cum ciugulesc...
(ascultă): Taci acum! încearcă să-1 mai înveseleşti pe bătrînul, ca să scăpăm de bombănelile lui.'
Numai să pot. Şi apoi nu e totdeauna dispus să-mi savureze glumele oricît ar fi de bune!
TATĂL
FIUL
TATĂL
FIUL
SOŢIA TATĂL
FIUL SOŢIA
TATĂL
FIUL
VERIŞOARA FIUL
SOŢIA TATĂL
FIUL TATĂL
FIUL

SCENA III

Aceiaşi. Intră Tatăl cu vestă albă, haină neagră, trandafir la butonieră. Intră şi Verişoara ; mai întîi umblă prin odaie, apoi începe să şteargă praful.

(fără să-şi scoată pălăria): E o dimineaţă cam rece azi!
Văd şi eu.
Adică cum poţi să vezi?
Văd că la cap, cel puţin, trebuie să-ţi fie frig!
Tatăl schiţează o expresie de dispreţ.
Vai, ce obraznic eşti, Knut!

Un nebun îşi face necazuri lui însuşi, iar tatăl nebunului nu are parte de nici o bucurie!
De unde mai scoţi toate pildele astea?
(către Verişoara): Draga mea, azi s-a şters deja praful aici!
Femeia cea înţeleaptă zideşte casa, iar cea neghioabă o dărîmă!
Auzi, Adele?
Eu?
Da! Dar proverbul ăsta de unde e: „O femeie frumoasă, dar care nu e cuminte, e ca o scroafă cu un inel de aur în bot!"
Knut!
Aseară, tîrziu, v-a sosit un musafir?
Eşti de părere că a fost prea tîrziu?
Nu sînt de nici o părere! Dar un tînăr ar putea să-şi aleagă un moment mai potrivit pentru a face vizite.
Aşa! Va să zică totuşi!

TATĂL L-aţi invitat voi? FIUL Dar ce înseamnă inchizitoriul ăsta? Te pomeneşti
că ai adus şi un instrument de tortură! TATĂL NU! De asta te-ai îngrijit tu! De îndată ce pun o întrebare, ameninţaţi că plecaţi; şi doar ştiţi foarte bine că am zidit casa asta anume pentru voi, ca să vă văd cel puţin vara. Cînd omul ajunge la bătrîneţe, simte nevoia să trăiască şi pentru alţii.
FIUL Ei, lasă, că nu eşti aşa de bătrîn! De pildă azi, cu trandafirul ăsta la butonieră, ar putea oricine crede că ai plecat la petit.
TATĂL Cred că şi glumele au o limită. Nu-i aşa, Kerstin? SOŢIA O, Knut e îngrozitor, şi dacă n-aş şti că nu spune
nimic cu vreo intenţie...
TATĂL Dacă nu spune nimic cu intenţie, e un idiot. *(Se uită la un portret început, al Prietenului.)* Al cui e portretul ăsta?
FIUL NU vezi că el al prietenului... familiei? TATĂL Are o expresie respingătoare, pare să fie un om rău, aici, în portret. SOŢIA Poate, dar nu e. TATĂL Un om fără religie e un om rău; şi un bărbat care îşi strică propria familie e rău. SOŢIA Dar nu el şi-a stricat-o, ci a pus tribunalul să
i-o desfacă.
TATĂL Era o vreme cînd Knut îl vorbea numai de rău pe prietenul vostru; cum se face că acum nu mai poate după el? FIUL înainte nu-1 cunoşteam, dar acum îl cunosc.
Ei, ţi-a trecut pofta de ciorovăială? TATĂL Ai auzit proverbul ăsta? FIUL Am auzit toate proverbele şi toate anecdotele:
Zău!
TATĂL Dragostea îşi are vremea ei — ura şi-o are pe a ei! La revedere! *(Iese.)*

SCENA IV

Cei precedenţi, în afară de Tatăl.

SOŢIA *(către Verişoara, care udă florile):* Draga mea,
florile au fost udate astăzi! VERIŞOARA Să nu-mi spui dragă; nu-i adevărat; mă urăşti!

SOŢIA FIUL
SOŢIA
VERIŞOARA
FIUL
SOŢIA VERIŞOARA
SOŢIA VERIŞOARA
Nu te urăsc, cu toate că *tu* aduci vrajbă în familie f Ei, bravo! Acum începeţi şi voi! Dacă în grija pe care Adele o arată pentru casă aş putea surprinde măcar o urmă de drăgălăşenie. .. Dar, în realitate, felul în care îmi face un serviciu ascunde de fiecare dată o mustrare şi o critică.

Ţi se pare aşa, fiindcă tu îţi neglijezi casa şi copiii; eu, însă, am un singur ţel în tot ce fac; să fiu de folos într-un fel oarecare, ca să nu am impresia că mănînc o pîine de pomană. Dar, tu! Tu!
(se apropie de Verişoara şi o priveşte): Tu ştii
să te înfurii? înseamnă că eşti capabilă şi de
pasiune!
Şi ce ai tu cu pasiunile ei?
Da; dacă eşti sărac, nu ai voie să ai înclinaţii
nici păreri, nici voinţă, nici pasiuni! Dar dacă
te măriţi cu hîrtiile în regulă şi cu un om bogat,
poţi face tot ce vrei: să vii la masă pusă; să
intri în aşternutul gata pregătit şi să-ţi faci
toate capriciile — şi ziua şi noaptea.
Nu ţi-e ruşine să vorbeşti aşa?
Fereşte-te de mine! Am ochi şi urechi care văd
şi aud bine! *(Pleacă.)*
FIUL SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL
SOŢIA FIUL

SCENA V

Aceiaşi în afară de Verişoara.

Cred că azi şi-a vîrît dracul coada în casa noastră, încă nu, dar poate s-o mai facă. Păzeşte-te de fata asta! Te-ai gîndit cumva în ce situaţie am ajunge, dacă mama ta ar muri într-o bună zi? Adică în ce situaţie?
Tatăl tău s-ar putea recăsători.
Cu Adele?
Da!
Aş! De altfel, ar putea fi împiedecat. . . Adică, de ce ea să devină mama mea vitregă, iar copiii dumneaei să fie părtaşi la moştenire? Umblă deja zvonul că tata-socru a făcut un testament în favoarea lui Adele. Ce crezi despre relaţiile dintre ei?
180
SOŢIA Totul şi nimic. Sigur este însă că el e îndrăgostit
de fată.
FIUL îndrăgostit! Poate! Dar nu chiar aşa de tare! SOŢIA E atît de fermecat de ea, îneît e gelos pe Axei
încă de anul trecut. FIUL Ei şi; dar n-am putea oare să-i căsătorim pe cei
doi tineri?
SOŢIA Axei nu se mai încurcă aşa uşor! FIUL AŞ ! Văduv care să nu ia foc! SOŢIA Poate, dar e păcat de el!... E prea bun pentru
aşa un demon.
FIUL NU ştiu ce s-a întîmplat anul ăsta, dar e un aer apăsător aici! Parcă s-ar pregăti de furtună; îmi vine să-mi fac bagajele şi să plec undeva, departe.
SOŢIA Da, dar nu-ţi poţi vinde tablourile; iar dacă plecăm, tata-socru nu ne mai dă nici un ban! Ar trebui să stăm de vorbă şi cu Axei; el se pricepe grozav să dea sfaturi altora, deşi e mult mai puţin iscusit cînd e vorba de rezolvarea problemelor personale. FIUL NU cred că e bine să discutăm cu oameni străini
despre secrete ale familiei!
SOŢIA îl consideri străin pe singurul nostru prieten. .. ?
FIUL De, oricum ar fi, tot rudele îţi sînt mai aproape;
de altfel... ştiu eu ?... bătrînul are o vorbă:
poartă-te aşa cu prietenii ca şi cînd ar putea
într-o bună zi să-ţi fie duşmani...
SOŢIA Aşa, va să zică ai ajuns să citezi proverbele bătrî-nului! Mai are el încă un proverb detestabil: Teme-te de cel ce ţi-e drag! FIUL De, e cam greu să-i fii pe plac. SOŢIA *(aruncă o privire*

spre uşă): Ei, iată-1 în sfîrşit! *(Merge spre Axei.)* Bună dimineaţa, somnoro-sule!

SCENA VI

Aceiaşi. Prietenul, în haine deschise de vară, cravată albastră şi pantofi de tenis albi.

FIUL Bună dimineaţa! PRIETENUL Bună dimineaţa, dragi prieteni! Sper că nu m-aţi aşteptat! SOŢIA Ba da!

181

FIUL
PRIETENUL FIUL
PRIETENUL
FIUL PRIETENUL
FIUL PRIETENUL
FIUL
PRIETENUL FIUL
PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
FIUL
PRIETENUL
FIUL
SOŢIA
PRIETENUL
FIUL
PRIETENUL FIUL

Nevastă-mea era disperată fiindcă nu ai putut dormi astă-noapte!

(încurcat): Cum aşa ? Cum aşa ?

(către Soţie): Vezi că e timid!

Soţia îl fixează curioasă pe Prieten.

E o dimineaţă minunată, şi după ce ai mai dormit şi sub acoperişul a doi oameni fericiţi, parcă începi să prinzi din nou încredere în viaţă! Tu ne socoteşti foarte fericiţi? Da! Şi de două ori fericit e tatăl tău, care poate trăi încă o dată o viaţă plăcută alături de copiii şi copiii copiilor lui. Nu mulţi au parte de o astfel de bătrîneţe. Iată şi invidie!

Nici nu mă gîndesc la aşa ceva, dimpotrivă; mă bucur să văd cît de frumoasă poate fi viaţa pentru unii... Asta-mi dă speranţa că mi-ar putea surîde şi mie cu mai multă prietenie în viitor. Şi mai ales, cînd te gîndeşti prin cîte greutăţi a trecut tatăl tău — faliment, exil, izgonire din familie...

Iar acum are casă şi moşie, odorul bine însurat, nu-i aşa?

Dar ce, mai încape vorbă?

Ascultă, tu te-ai îndrăgostit de nevastă-mea încă de anul trecut, nu-i aşa?

Nu, n-aş putea să spun aşa ceva, deşi am fost fermecat de ea... dar acum mi-a trecut!

Eşti foarte nestatornic, domnule!

Da, în ceea ce priveşte momentele mele de încîn-tare, da! E marele meu noroc.

Dar de ce ai plecat astă-vară, aşa, netam-nesam? Din cauza nevestei tale, sau din cauza lui Adele?

(încurcat): Prea eşti curios cu întrebările tale *l*

Adele a fost! Vezi, Kerstin? Adele a fost!

Dar de ce să-i fi fost frică de ea!?

De femei nu mi-e frică; numai de sentimentele mele pentru ele.

Ai un talent rar să te strecori printre degete; nu poate omul niciodată să ştie ce vrei! Şi e atît de important să ştii mai precis ce vreau eu decît ce vor alţii?

Ştii ce a spus adineauri tata despre portretul tău?

SOŢIA Te rog, Knut!
FIUL A spus că cel din portret pare să fie un om rău. PRIETENUL Se prea poate să semene cu originalul, fiindcă în
prezent sînt într-adevăr un om foarte rău. SOŢIA Dumneata te lauzi tot timpul cu defectele dumi-tale ... PRIETENUL Poate ca să le ascund?
FIUL NU, dar eşti un om de treabă, chiar mult mai de treabă decît ai vrea să fii. N-ar trebui să-ţi sperii prietenii ... PRIETENUL Dar vă e teamă de mine?
SOŢIA Da, cîteodată, cînd nu reuşesc M te înţeleg. FIUL Trebuie să te însori din nou, asta-i tot.
PRIETENUL Tot! Dar cu cine? FIUL De pildă, cu Adele! PRIETENUL Te rog, să nu mai vorbim de asta!
FIUL Aha! Ăsta e punctul nevralgic! Va să zică, tot
Adele a fost! PRIETENUL Dacă m-aş lua după voi, ar trebui să îmbrac
deja fracul. SOŢIA NU e nevoie, costumul ăsta e fermecător şi Adele
o să fie îneîntată de dumneata. FIUL Auzi, nevastă-mea zice că eşti fermecător! SOŢIA E aşa de grav să spui că un costum îi stă bine
cuiva?
FIUL E cel puţin cam neobişnuit ca o doamnă să facă complimente unui domn! Dar, de fapt, şi noi sîntem oameni cam neobişnuiţi. PRIETENUL Vreau să merg să-mi caut o cameră. Nu veniţi
cu mine?
SOŢIA Cum adică, nu vrei să locuieşti la noi? PRIETENUL NU. N-am avut nici o clipă această intenţie! FIUL Ei, ca să vezi!
SOŢIA De ce nu vrei să stai la noi ? Spune! PRIETENUL NU ştiu ... Cred că e mai bine să fiţi lăsaţi în pace ... Şi apoi, s-ar mai putea întîmpla şi să ne plictisim unii de alţii.
SOŢIA Ah, te-ai şi plictisit de noi? Să ştii însă că nu merge să locuieşti în sat, oamenii o să înceapă să bîrfească ... PRIETENUL Să bîrfească? Cum adică?
SOŢIA Doar ştii cum obişnuiesc să scornească tot felul
de poveşti ...
FIUL Rămîi aici! Scurt! N-au decît să bîrfească! Dacă locuieşti aici, eşti fireşte iubitul soţiei mele; iar

r
PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
FIUL
SOŢIA FIUL
PRIETENUL SOŢIA
dacă locuieşti în sat, aţi rupt relaţiile, se-nţelege, sau te-am dat afară! Decît aşa, găsesc însă că este mult mai onorabil pentru tine să fii considerat ca amantul neveste-mi, nu? Te exprimi puţin cam prea lămurit, dar în cazul de faţă m-aş gîndi în primul rînd la ceea ce e mai onorabil pentru voi.
Sigur că ai vreun motiv ascuns, pe care nu vrei să ni-1 spui!
Sincer vorbind ... nu îndrăznesc! Da, da, da, da! Te adaptezi aşa de uşor la viaţa altora, guşti fericirea lor, şi pînă la urmă îţi identifici în aşa măsură sentimentele cu cele ale altora, încît îţi vine greu să te mai desparţi. Adică de ce ne-am despărţi? Bun, va să zică o să locuieşti la noi; oferă-i neveste-mi braţul şi să ieşim puţin la plimbare.
Prietenul, puţin jenat, îi oferă soţiei braţul.
Cred că îţi tremură braţul! Knut, zău că tremură! Uite ce bine vă stă împreună! Dar chiar că tremură ! Stai acasă, omule, dacă ţi-e frig! Dacă-mi daţi voie, rămîn aici să citesc ziarele. Cum doreşti, şi o chem pe Adele să-ţi ţină de urît! Eu cu Knut mergem doar să facem nişte cumpărături. *(Face semn în afară.)* Vino încoace, Adele, să-ţi dau ceva!
PRIETENUL
VERIŞOARA PRIETENUL
PRIETENUL
SCENA VII
Aceiaşi. Adele.

Domnişoară, vrei să-mi ţii de urît în lipsa dumnealor? Dînşii merg doar să facă nişte cumpărături.
De urît? Dar ţi-e frică cumva de întuneric? Da, grozav!
Soţia şi Fiul pleacă.
(se uită dacă s-au depărtat): Aş vrea să profit de ocazie şi să vorbesc ceva cu dumneata între patru ochi; faci doar parte din familie! îmi permiţi ? VERIŞOARA Mă rog!
184
PRIETENUL Ştii cît de dragă îmi este perechea asta de tineri ... Zîmbeşti şi ştiu la ce te gîndeşti. E adevărat că doamna Kerstin exercită, ca femeie tînără, o atracţie în plus, dar te asigur că sînt în stare să-mi stăpînesc sentimentele; o singură dată mi-a fost teamă că s-ar putea să-mi scap de sub control
VERIŞOARA Că eşti puţin îndrăgostit de Kerstin, nu mă miră; am avut ocazia să-mi dau seama că se pricepe să cucerească; dar nu înţeleg cum de poţi găsi societatea lui Knut atît de atrăgătoare. E un om aşa de neînsemnat; şi e sub nivelul dumitale, atît ca talent cît şi ca experienţă ...
PRIETENUL E ca un copil, vrei să zici; bine, dar tocmai asta mă destinde, după ce o iarnă întreagă am avut de-a face numai cu filosofi ....
VERIŞOARA E, de fapt, o relaxare să te joci cu copiii, dar după un timp te oboseşte; dumneata însă nu te plictiseşti niciodată de Knut; cum vine asta ?
PRIETENUL NU mi-am pus niciodată această întrebare, dar se pare că dumneata ai făcut-o; ce părere ai?
VERIŞOARA Că o iubeşti, fără să-ţi dai seama, pe Kerstin.
PRIETENUL NU cred; aş putea spune mai degrabă că îi iubesc pe ambii soţi la un loc; cînd sînt numai cu unul dintre ei nu simt aceeaşi mulţumire ca atunci cînd sînt cu amîndoi. Dacă s-ar despărţi m-aş simţi înstrăinat de amîndoi. Dar, hai, să presupunem că ar fi aşa cum spui dumneata, şi anume că aş fi îndrăgostit de Kerstin; pe cine ar putea deranja acest lucru, atît timp cît mi-aş ascunde sentimentele ?
VERIŞOARA Sentimentele au proprietatea de a se transmite. Şi focul se întinde.
PRIETENUL Fie; totuşi nu mi se pare că ar exista vreo primejdie. Poţi să fii sigură că unul ca mine, care a trecut nu de mult prin toate suferinţele provocate de un divorţ, n-ar mai fi dispus să asiste la încă unul, şi cu atît mai puţin să-1 pricinuiască. De altfel .. . doamna Kerstin îşi iubeşte soţul ...
VERIŞOARA Să-1 iubească? N-a făcut-o niciodată, şi iubirea lor nu e decît rutină matrimonială. Dar Knut e o fire pasională, şi s-ar putea ca într-o bună zi să se sature de fragi şi smîntînă ...
PRIETENUL Să-ţi spun ceva, dumneata ai fost desigur logodită.
VERIŞOARA Cum adică?
185
PRIETENUL Pari să fii extrem de versată în lucrurile astea! Şi tocmai de aceea voi încerca să pătrund puţin mai adînc în problemă. Am impresia că, de anul trecut şi pînă acum, s-au cam schimbat multe pe-aici!
VERIŞOARA Ce anume?
PRIETENUL Mi se pare că domneşte o altă atmosferă; un alt mod de a vorbi şi de a gîndi .. . e ceva care mă nelinişteşte!
VERIŞOARA Prin urmare, ai observat! Da, e o familie minunată! Tatăl, rentier fără ocupaţie de zece ani încoace; fiul, şi el fără ocupaţie, rentier; toţi mănîncă, dorm şi, în aşteptarea morţii, încearcă să-şi trăiască viaţa în modul cel mai plăcut. Nici un ţel, nici o ambiţie, nici o pasiune; în schimb, într-una pilde ale lui Solomon. N-ai observat că în această casă se aude cam tot la două ceasuri vorba: „Ăsta e un om rău", servită ca pîinea, la orice fel de mîncare?
PRIETENUL Extraordinar, ce bine vorbeşti! Şi ce spirit de observaţie ascuţit ai ?!
VERIŞOARA Tăios ca şi ura! Da!
PRIETENUL Cine urăşte ca dumneata, trebuie să ştie şi să iubească.
VERIŞOARA Hm!
PRIETENUL Domnişoară Adele, acum, după ce am vorbit de rău pe prietenii noştri, trebuie să fim şi noi prieteni, fie că vrem, fie că nu.
VERIŞOARA Fie că vrem, fie că nu!
PRIETENUL Atunci dă-mi mîna. Dar promite-mi că nu o să mă urăşti şi pe mine.
VERIŞOARA *(îi ia mîinile):* Ce reci îţi sînt mîinile!
Soţia se iveşte pentru un moment în uşă.
PRIETENUL CU atît mai calde sînt ale dumitale!
VERIŞOARA St! E aici Kerstin!
PRIETENUL Atunci continuăm convorbirea altă dată .. .
SOŢIA VERIŞOARA

SCENA VIII

Prietenul. Verişoara. Soţia. Pe scenă se face linişte.

Ce tăcere s-a făcut! Vă deranjez cumva? De loc! Poate că eu sînt cea care deranjez!

SOŢIA *(predă o scrisoare Prietenului):* O scrisoare pentru dumneata. După cîte văd e de la o doamnă.

Prietenul se uită la scrisoare şi păleşte.

SOŢIA Ce palid te-ai făcut! Dacă ţi-e frig încă, pot să-ţi împrumut şalul!

îşi scoate şalul şi i-l pune pe umeri.

PRIETENUL Mulţumesc! Ăsta e cel puţin cald. VERIŞOARA Vrei şi o pernă sub picioare?

SOŢIA Ar fi mai bine să spui să facă foc în camera de
sus; după atîtea zile de ploaie, începe să se
simtă umezeala de la mare. VERIŞOARA Da! Ai dreptate!

PRIETENUL Vai! Cît deranj pentru mine! Vă mulţumesc! VERIŞOARA O, dar nu-i nici un deranj!

SCENA IX

Prietenul. Soţia.

PRIETENUL Ce tăcere s-a lăsat!

SOŢIA Tocmai ca adineauri! Ce secrete aveaţi să vă
spuneţi ? PRIETENUL Mă plîngeam de unele supărări, dar nu văd nici o
ieşire.

SOŢIA Spune-mi şi mie ce necazuri ai! Eşti nefericit ... PRIETENUL Mai ales fiindcă nu pot să lucrez.

SOŢIA Şi nu poţi să lucrezi, fiindcă ... PRIETENUL Fiindcă ...

SOŢIA Mai ţii încă la soţia dumitale? PRIETENUL NU, nu mai ţin la ea, ci la amintirile despre ea.

SOŢIA Atunci încearcă să reînvii amintirile. PRIETENUL Niciodată.

SOŢIA La ea te-ai dus astă-vară? PRIETENUL NU, nu la ea! La altele, din moment ce întrebi.

SOŢIA Ruşine!

PRIETENUL Da. Cînd ţi se împotmoleşte carul, te consolezi tăvălindu-te în noroi; îţi face pielea mai groasă. SOŢIA Ruşine! Dumneata!

PRIETENUL De altfel există murdărie autentică şi neautentică.

SOŢIA Ce vrei să spui cu asta?

PRIETENUL Eşti măritată şi nu mai sîntem la vîrsta confirmării adică, vreau să spun că şi căsătoria se

SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL

SOŢIA
PRIETENUL SOŢIA
PRIETENUL SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA
PRIETENUL SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA PRIETENUL

aseamănă cu un pămînt sfinţit, iar tot ce e în afara ei cu unul nesfinţit. Dar în ambele cazuri tot de pămînt e vorba!

Sper că nu ai de gînd să-1 asemeni pe unul cu celălalt ...

Ba da, tocmai că vreau să le asemăn ... Cu ce fel de femeie ai fost oare căsătorit? Cu o fată onorabilă, din cea mai bună familie. Şi ai iubit-o? Chiar prea mult! Şi apoi?

Apoi ne-am urît. Dar de ce, de ce?
Iată una din numeroasele întrebări fără răspuns ale vieţii.
Dar trebuie să existe o cauză! Aşa am crezut şi eu, dar pînă la urmă s-a dovedit că aceste cauze nu erau decît rezultatul urei dintre noi. Nu neînţelegerile au pricinuit ruptura, ci ele au început în momentul în care a încetat iubirea. De aceea, vezi, căsniciile aşa zise fără dragoste sînt cele fericite.
(cu naivitate): Da, de fapt, noi nu ne-am certat niciodată prea rău, Knut şi cu mine. Acum ai fost prea sinceră, doamnă Kerstin. Dar ce-am spus?
Ai spus că nu ţi-ai iubit niciodată bărbatul Iubit? Dar ce e aceea iubire? *(se ridică):* Ce întrebare din partea unei femei căsătorite! Ce e iubirea? Un sentiment, pe cît de universal, pe atît de greu de definit. Soţia dumitale era frumoasă? Da, cred, că da! De altfel, semăna cu dumneata. Şi găseşti că eu sînt frumoasă? Da!
Vezi, bărbatul meu nu şi-a dat seama de acest fapt, pînă nu i l-ai spus dumneata; şi e ciudat cît e de îndrăgostit de mine, atît timp cît eşti aici. Prezenţa dumitale parcă-1 înflăcărează . . • Aşa! Va să zică, de aceea îi face plăcere să mă ţie aici. Dar dumitale? Mie?
Poate ne oprim aici cu discuţia, înainte de a merge prea departe.
SOŢIA *(supărată):* Ce vrei să spui ? Ce crezi despre mine? PRIETENUL Nimic rău, doamnă Kerstin! Nimic! Te rog să mă ierţi, dacă te-am jignit! SOŢIA M-ai jignit teribil! Dar ştiu ce părere proastă ai despre femei. PRIETENUL NU despre toate. Pentru mine, dumneata eşti ...
SOŢIA Ce ? PRIETENUL Soţia prietenului meu, şi de aceea .. .
SOŢIA Şi dacă n-aş fi?
PRIETENUL N-ar fi mai bine să terminăm? Doamnă Kerstin, nu pari de loc obişnuită să fii curtată de bărbaţi.
SOŢIA NU sînt, şi tocmai de aceea ţin foarte mult să plac! Măcar puţin!
PRIETENUL Măcar puţin! Zău că ai toate calităţile ca să devii un om fericit, dumneata, care pretinzi aşa de puţin de la viaţă.
SOŢIA Dar ce ştii dumneata despre pretenţiile mele? PRIETENUL Eşti cumva ambiţioasă? Ai ambiţie să ajungi tot mai sus, să devii cineva?
SOŢIA NU ! Aşa ceva nu! Dar viaţa asta monotonă, lipsită de activitate şi de emoţii, în care nu se întîmplă nimic! Ştii, cîteodată sînt aşa de crudă cu mine însămi, încît îmi doresc o mare suferinţă; să izbucnească vreo molimă, vreun incendiu *(şopteşte),* să-mi moară copilul, să mor eu însămi!
PRIETENUL Ştii ce înseamnă asta? Lipsă de ocupaţie, prea multă bunăstare, poate şi altceva. SOŢIA Ce altceva? PRIETENUL Desfrînare!
SOŢIA Cum ai spus?
PRIETENUL N-aş mai vrea să repet cuvîntul, cu atît mai mult cu cît cred că l-ai auzit; dar deoarece nu iau acest cuvînt într-un înţeles urît, cred că nu te-am jignit.
SOŢIA Dumneata eşti parcă mai altfel decît toţi şi îţi loveşti prietenii în obraz, fără ca ei s-o simtă î
PRIETENUL Se spune că sînt şi femei cărora le place să fie lovite.
SOŢIA Acum începe să-mi fie teamă de dumneata. PRIETENUL Chiar să-ţi fie!
SOŢIA Cine eşti? Ce vrei? Ce intenţii ai? PRIETENUL NU fii aşa curioasă, doamnă Kerstin. SOŢIA încă o neruşinare.
188
189
PRIETENUL Un sfat prietenesc! N-ai observat că ne certăm de fiecare dată cînd soţul dumitale nu e de faţă? Nu-i un semn bun. SOŢIA Pentru ce anume ?!
PRIETENUL Pentru o prietenie durabilă! înseamnă că e nevoie s-o înlocuim cu altceva.
SOŢIA Cîteodată am impresia că aş putea să te urăsc. PRIETENUL Iată un semn bun! Dar n-ai avut niciodată impresia că ai putea să mă şi iubeşti? SOŢIA Ba da, cîteodată. PRIETENUL Spune, cînd?
SOŢIA La atîta sinceritate, zău că îmi vine să răspund şi eu sincer ... Ei da, atunci cînd stau de vorbă cu Adele.
PRIETENUL Asta aminteşte flagrant de iubirea soţului dumitale, care se înteţeşte de cîte ori sînt eu de

faţă. într-un cuvînt, domnişoara Adele şi cu mine se pare că avem misiunea de a fi amnarul şi iasca.
SOŢIA Ceea ce ai spus acum e aşa de nostim încît nici
nu pot să mă supăr.
PRIETENUL Să nu fii niciodată supărată; pe dumneata nu te prinde aşa de bine ca pe altele. Dar ... unde ţi-e soţul? *(Se ridică şi priveşte afară pe fereastră.)*
Soţia priveşte şi ea pe fereastra.
PRIETENUL Să ştii că nu am intenţionat să-ţi atrag atenţia
asupra celor ce se petrec jos, în parc ... SOŢIA După cum nici eu nu am observat pînă acum că
Knut se sărută cu Adele. PRIETENUL Dar faptul că domnişoara Adele nu te poate
înflăcăra pentru soţul dumitale mă nelinişteşte.
De altfel, faţă de anul trecut, sînt multe lucruri
care mă neliniştesc în casa asta. Ştii ce? Parcă
ar fi ceva putred aici! SOŢIA Cum adică! N-am simţit nimic! ... Şi-apoi, să
ştii că e doar un divertisment! PRIETENUL Da, oamenii se joacă cu chibrituri, cu cuţite de
vînătoare, cu cartuşe de dinamită. Cred că e cam
sinistru ...

SCENA X

Cei precedenţi. Intră Tatăl cu pălăria pe cap.

TATĂL Knut e aici? SOŢIA Nu, a ieşit să facă nişte cumpărături. Doreşti ceva de la el?

TATĂL
SOŢIA TATĂL
PRIETENUL
SOŢIA TATĂL
SOŢIA TATĂL
SOŢIA
TATĂL
PRIETENUL
TATĂL
SOŢIA TATĂL
SOŢIA TATĂL
SOŢIA TATĂL
Da, din moment ce îl caut! Dar pe Adele ai văzut-o ? Nu, de mult.
(observă pe Prieten): Scuzaţi-mă, nu v-am observat ! Ce mai faceţi ?
Vă mulţumesc, bine, dar dumneavoastră ce mai faceţi ?
Pot să-ţi fiu eu de vreun folos? Da, dacă vrei să fii aşa de bună! Dar poate deranjez, vin mai tîrziu. Ei, cum o să deranjezi ... Uite ce e: jos la mine în dormitor sînt o mulţime de ţînţari, aşa că m-am gîndit să vă rog să-mi daţi camera de la mansardă, să dorm acolo. O, ce rău îmi pare, camera aceea tocmai i-am dat-o domnului Axei!
Aşa, dumnealui o să stea acolo? Dacă ştiam, fireşte că nu mai veneam cu propunerea ... Nici eu n-aş fi acceptat invitaţia, dacă aş fi ştiut că stăpînul casei . . .
Vă rog, vă rog, de altfel nu vreau să stau nimănui în cale; şi apoi, nu e bine să te bagi între ciocan şi nicovală. *(Tăcere.)* Knut a început să picteze ceva ? Nu, nu e dispus!
De fapt n-a prea fost el niciodată dispus să lucreze, iar acum e chiar mai puţin ca oricînd. Mai ai ceva de spus?
O, nu! N-are rost. Adică, ba da; mai bine nu-i spune nimic lui Knut despre cameră! O să-mi facă cea mai mare plăcere să nu-i mai spun nimic!
Mă-nţelegi, nu e tocmai plăcut să faci fasoane în zadar ... Situaţia ar fi fost alta dacă într-adevăr camera era liberă, şi m-aş fi putut muta în ea; dar ... odată ce-i ocupată ... Ei da, pînă una alta, la revedere. *(Iese.)*

SCENA XI

Prietenul. Soţia.

PRIETENUL Iertaţi-mă, doamnă Kerstin, că vă părăsesc pentru un moment. SOŢIA Dar încotro, aşa, deodată?

PRIETENUL Asta — nu pot să vă spun!

SOȚIA Vrei să te duci după o cameră în oraş! Nu cumva
să faci aşa ceva!
PRIETENUL *(îşi pune pălăria):* Crezi că pot să mai rămîn în casa voastră, după ce mi s-a arătat uşa în felul acesta?
SOȚIA *(vrea să-i ia pălăria) :* Nu, n-ai să pleci! Nu noi ţi-am arătat uşa! De altfel ...
SCENA XII
Cei precedenţi. Fiul.
FIUL Ce-i? Vă bateţi? Sau e o declaraţie de dragoste?
SOȚIA NU e decît o tachinare din dragoste; închipuie-ţi,
Knut, că neastîmpăratul ăsta iar vrea să plece
să-şi caute cameră; fiindcă papa a fost adineauri
aici şi a cerut camera de la mansardă.
FIUL A cerut camera de la mansardă? Voia, fireşte să vadă ce faceţi voi aici! Şi de aceea vrei să pleci ? Stai în genunchi în faţa doamnei şi cere-i iertare !
Prietenul cade în genunchi.
FIUL Sărută-i piciorul! Are picioare frumoase, să ştii!
PRIETENUL *(marchează un sărut pe picior, după care se ridică) :* Ei, acum mi-am cerut scuze pentru că plec să caut o cameră! La revedere, pe curînd! *(Iese grăbit.)* SOȚIA *(contrariată):* Domnule Axei!
SCENA XIII
Fiul. Soţia.
SOȚIA *(iritată):* Zău, cred că nu se face ca bătrînul să se amestece în felul acesta şi să tulbure pacea căminului! Nu mai avem o clipă de linişte, nici ziua, nici noaptea.
FIUL Trebuie să ne obişnuim şi cu asta! Dar, oricum, ai putea să încerci, cît de cît, să-ţi mai camuflezi sentimentele!
SOȚIA Ce sentimente? Ce vrei să spui? Eşti cumva gelos?
192
FIUL Ce? Acum chiar că s-au încurcat toate. Eu vorbeam de aversiunile faţă de tata.
SOȚIA *(schimbă vorba):* Ei, mai dă-le încolo de sentimente ! Hai, pune-ţi cravata asta, să arăţi şi tu ca oamenii. *(Scoate un pacheţel din buzunar.)*
FIUL Iar o cravată nouă? Şi încă una albastră? SOȚIA *(îi leagă lui Knut o cravată albastră):* Da, şi, te rog, nu mai umbla cu hainele murdare! Şi mai răsuceşte-ţi puţin mustăţile ... uite aşa! ...
FIUL Ştii ceva ? Acum vorbeşti prea lămurit! SOȚIA Cum ?
FIUL Să-mi pun cumva şi haine de culoare deschisă şi
pantofi de tenis?
SOȚIA Da, cred că ţi-ar sta bine, începi să te cam în-graşi.
FIUL Ar trebui să mai slăbesc puţin. Şi să par şi puţin nefericit! Nu ar mai rămîne apoi decît să divorţez.
SOȚIA Bine, Knut, dar e gelozie curată!
FIUL Poate că am depăşit măsura! Dar e tare ciudat! Sînt gelos fără invidie şi fără răutate. Ţin aşa de mult la cazul ăsta, încît n-aş putea să-i refuz nimic, nimic!
SOȚIA Nimic! Asta e cam mult!
FIUL Da, aşa e! E nebunesc, criminal, josnic, dar dacă m-ar ruga să-1 las să se culce cu tine, l-aş lăsa!
SOȚIA Acum zău că eşti îngrozitor! Multe am mai auzit din gura ta şi multe am mai răbdat ...
FIUL N-am încotro, asta e situaţia! Ştii, sînt uneori obsedat de o imagine, care mă urmăreşte atît cînd sînt treaz cît şi în somn. Mi se pare că vă văd pe amîndoi, împreună; şi nu sufăr din cauza asta; dimpotrivă, savurez tabloul ca pe ceva foarte frumos.
SOȚIA Dar întreci orice limită!
FIUL S-ar putea să fie un caz neobişnuit, recunoaşte totuşi că e cumplit de interesant.
SOȚIA Ştii, uneori îmi vine să cred că vrei să scapi de mine!
FIUL NU crezi tu una ca asta!
SOȚIA Ba da, cîteodată da. Am impresia că mi-1 scoţi anume în cale pe Axei, ca să-1 vezi în braţele mele şi să ai apoi motiv de divorţ.
FIUL Dar e de necrezut! Spune-mi, Kerstin, nu v-aţi sărutat niciodată?
SOȚIA Pe tot ce am mai scump, nu!

FIUL
SOŢIA FIUL
SOŢIA
FIUL
SOŢIA
FIUL
SOŢIA FIUL
SOŢIA FIUL
SOŢIA FIUL
SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL SOŢIA
FIUL
SOŢIA FIUL
Promite-mi că dacă se va întîmpla, îmi vei spune pe faţă: da, aşa e!
Ascultă, Knut, începi să baţi cîmpii!
Ba tocmai că nu! Vezi tu, să fiu înşelat nu vreau; dar nici să renunţ nu vreau; la adică prefer însă a doua alternativă.
Ce-ar fi dacă ai termina acum cu predicile tale şi le-aş începe eu pe ale mele! Ia ascultă, în ce relaţii eşti cu Adele?
în relaţiile pe care le cunoşti şi le aprobi!
Nu am aprobat niciodată adulterul.
Va să zică asta-i acum melodia: califici drept o crimă un lucru considerat pînă mai ieri ca ceva nevinovat!
întocmai ca şi relaţiile mele nevinovate cu Axei.
Nevinovate azi, dar cine ştie cum o să fie mîine!
Atunci aşteaptă cu mustrările pînă mîine.
Nu, nu vreau să aştept pînă va fi prea tîrziu!
Şi atunci, ce vrei?
Nu ştiu. Ba da, să se termine cu toate astea!
Dacă se mai poate. Noi singuri am înnodat mreaja şi acum ne-am prins în ea! O, cum îl urăsc cînd nu-i de faţă! Dar de îndată ce-1 văd şi mă priveşte cu ochii săi mari, îl iubesc ca pe un frate, ca pe o soră ... O, înţeleg acum de ce eşti şi tu fascinată de el! Dar pe mine nu mă înţeleg destul de bine. Mi se pare că trăiesc aici de atîta timp singur printre fuste, încît felul meu de a simţi s-a feminizat, iar dragostea ta pentru el m-a molipsit. Tu îl iubeşti desigur nespus de mult, chiar dacă nu-ţi dai seama. E adevărat! Şi acum nu încerci decît să te scuturi de partea ta de vină! întocmai ca tine. Ca tine! Ca tine! Acum simt că înnebunesc. Te cred în stare de aşa ceva. Şi nu-ţi inspiră compătimire? Să te compătimesc, pe tine, care mă chinuieşti? Tu nu m-ai iubit niciodată! Tu nu m-ai iubit niciodată! Ei, ne-am angajat acum într-o ceartă care ţine pînă la moarte.
Atunci, hai mai bine s-o terminăm acum. Du-te şi fă o baie în mare, să te răcoreşti! Vrei să rămîi singură.

SCENA XIV

Aceiaşi. Prietenul.

PRIETENUL *(deschis şi vesel):* Am avut noroc! M-am întîlnit la plecare cu domnişoara Adele. Şi are ea o cameră. SOŢIA Are şi camere de închiriat dumneaei? PRIETENUL Ştia undeva o cameră.
SOŢIA Fata asta pe toate le ştie. PRIETENUL *(către Fiu, întinzîndu-i tabachera):* Iei o ţigară ?
FIUL *(morocănos) :* Nu, mulţumesc ! PRIETENUL Ce cravată nostimă ai!
FIUL Găseşti ? PRIETENUL M-aţi vorbit de rău cît am fost plecat! Se vede

pe faţa voastră!
FIUL (agitat): Pe mine scuzaţi-mă! Trebuie să mă duc să fac o baie! *(Iese grăbit.)*

SCENA XV

Prietenul. Soţia.

PRIETENUL Ce înseamnă asta?
SOŢIA Gelozie. PRIETENUL Bine, dar n-are nici un motiv.
SOŢIA Knut spune că are! Unde e camera aceea pe care
spuneai c-o ştie Adele?
PRIETENUL *(distrat):* Adele! Dar chiar aici, vizavi, la pilot! SOŢIA Da! A calculat foarte bine, de-acolo poţi să priveşti direct în camera ei! Aşa intrigantă! PRIETENUL NU cred că Adele s-a gîndit la aşa ceva.
SOŢIA îi spui acum Adele? Aşa de intimi aţi ajuns?
PRIETENUL Doamnă Kerstin, te rog nu răscoli sentimente
care în mod normal n-ar ajunge să se manifeste!
Te rog nu face asta, fiindcă ...
SOŢIA Fiindcă atunci pleci, ca de obicei. Dar acum n-ai
să pleci; n-ai dreptul s-o faci!
PRIETENUL *(aprinde o ţigară):* Poate că am datoria s-o fac. SOŢIA Dacă-mi eşti prieten, nu mă lăsa fără apărare în casa asta, unde onoarea mea este ameninţată! Unde canalia de soţul meu poate să-şi permită orice josnicie, fără ca părinţii lui să zică ceva. închipuie-ţi că a mers aşa de departe, încît a spus că, la caz de nevoie, e gata să mă cedeze dumi-tale!

PRIETENUL
PRIETENUL Iată o formă foarte amabilă de gelozie! Şi dumneata ce i-ai răspuns? SOŢIA Ce ai fi vrut să răspund?
PRIETENUL Pe mine mă întrebi?
SOŢIA *(isteric):* Te joci cu mine ca pisica cu şoarecele! Vezi bine cît sînt de prinsă în iţele dumitale, cum sufăr şi cum lupt ca să scap, dar nu pot! Fie-ţi milă de mine, acordă-mi măcar o privire prietenoasă şi nu sta ca o statuie care nu simte nimic, se lasă adorată şi aşteaptă jertfe. *(Cade în genunchi.)* Ai atîta tărie şi poţi să-ţi stăpîneşti pasiunile; eşti atît de mîndru şi de integru; dar numai fiindcă n-ai iubit niciodată, aşa cum te iubesc eu!
Eu n-am iubit ? Ridică-te, doamnă Kerstin! Şi aşază-te, te rog, tocmai acolo, în fotoliul din fund! Aşa! Acum am să vorbesc eu! *(Rămîne la locul lui, şezînd, cu ţigara în tnînâ.)* Pe dumneata te-am iubit, cum se spune, din prima clipă în care te-am zărit. îţi mai aduci aminte de apusul acela de soare de acum un an? Cînd ne-am cunoscut? Soţul dumitale era jos, în vale, şi picta, cînd am trecut pe acolo; m-a prezentat şi am stat de vorbă, în picioare, pînă cînd am obosit; atunci te-ai aşezat pe iarbă, invitîndu-mă să iau loc lîngă dumneata. Dar căzuse deja rouă şi nu voiam să mă ud. Ţi-ai desfăcut atunci pardesiul şi m-ai rugat să şed pe o pulpană. Pentru mine asta a fost ca şi cum ţi-ai fi deschis braţele şi m-ai fi rugat să mă odihnesc la pieptul dumitale. Eram foarte nefericit pe vremea aceea, foarte obosit şi părăsit, şi pardesiul dumitale părea să fie aşa de cald şi de moale pe dinăuntru. Zău că aş fi vrut să mă furişez sub el şi să mă odihnesc la pieptul dumitale tînăr şi feciorelnic; dar mi-a fost ruşine, cînd am observat în ochii dumitale nevinovaţi un surîs uşor, fiindcă vedeai că un bărbat ca mine poate fi atît de tulburat. Ne-am mai întîlnit după aceea de multe ori. Am avut impresia că pe soţul dumitale îl încînta faptul că te admir; se părea că graţie mie îşi descoperise propria lui soţie. Am ajuns prizonierul dumitale şi te jucai cu mine. Soţul dumitale nu se jena să mă tachineze, uneori chiar cînd era lume multă de faţă. Egoismul şi deplina lui si-

guranţă mă jigneau adesea şi am avut momente cînd mă simţeam tentat să-1 dau la o parte şi să-i iau eu locul. îţi mai aduci aminte de după-amiaza aceea cînd v-am invitat la mine, de ziua mea? Dumneata urma să vii mai tîrziu. Te-am aşteptat cam vreo oră, şi în fine ai intrat în salon. Aveai o rochie de culoarea panselei cu o bluză deschisă, înflorată: purtai o pălărie mare de păstoriţă cu un văl galben, care parcă îţi încadra întregul chip într-un mănunchi de raze. Iar cînd mi-ai întins buchetul de trandafiri, cu sfioasa îndrăzneală a unei copile de patrusprezece ani, mi s-a părut că eşti aşa de tulburător de frumoasă încît mi s-a tăiat respiraţia; n-am fost în stare nici măcar să-ţi spun bună ziua sau să-ţi mulţumesc pentru flori, ci am ieşit afară şi am plîns.

SOŢIA Dumneata poţi cel puţin să-ţi stăpîneşti sentimentele.
PRIETENUL îţi aduci aminte de noaptea aceea, de după supeu, cînd am depănat ceasuri întregi amintiri şi ne-am îmbrăţişat în gînd; cînd Knut m-a invitat — probabil cu voia dumitale — să viu să-mi petrec iarna în casa voastră din oraş; îţi mai aminteşti ce am răspuns? SOŢIA Ai răspuns: Nu îndrăznesc! PRIETENUL în dimineaţa următoare am plecat în călătorie. SOŢIA Iar eu am plîns toată ziua şi Knut a plîns şi el. PRIETENUL Gîndeşte-te cîte lacrimi o să vărsăm acum!
SOŢIA Acum ? PRIETENUL Stai liniştită! Acum, după ce ne-am spus totul,
nu ne mai rămîne decît să ne despărţim. SOŢIA NU ! Nu! Să nu ne despărţim! De ce nu poate totul să rămînă aşa cum este ? Dumneata eşti doar aşa de calm, şi să ştii că nici eu nu-mi pierd capul! Ce-1 deranjează pe Knut sentimentele noastre, din moment ce le stăpînim! Stăm doar aici atît de cuminţi şi discutăm despre ceea ce a fost, ca nişte soţi în vîrstă, care vorbesc despre dragostea lor din tinereţe.
PRIETENUL O, ce copil eşti! Nu înţeleg ce fel de femeie căsătorită eşti, dacă după o declaraţie de dragoste poţi să mai crezi în prietenie! Sînt tot atît de liniştit ca un butoi cu pulbere lîngă o capsă şi la fel de rece ca un cazan clocotitor. Ah! am luptat, m-am torturat, dar nu garantez de mine!
197
SOŢIA PRIETENUL
SOŢIA Dar eu garantez de mine!
PRIETENUL Da, asta o cred! Dumneata reuşeşti să stingi un incendiu după ce a izbucnit, eu însă trăiesc stingher! O, ce idee diabolică! Şi crezi că aş mai putea trăi de acum încolo aici, în casa asta, din fărîmiturile ce cad de la masa bogatului, să mă delectez cu parfum de flori şi să am tot timpul conştiinţa încărcată?
Dar de ce să te simţi vinovat, cînd celălalt nu se sfieşte să aibă o iubită, pe care o sărută? Să nu dăm vina pe akii; să nu dăm vina pe alţii; căci ajungem la marginea prăpastiei şi ne prăbuşim! Nu, hai să fim originali, să dăm lumii un exemplu de cinste. Să-i spunem deschis lui Knut, în momentul în care o să vină: Uite, aşa stau lucrurile, ne iubim; dă-ne un sfat prietenesc; ce să facem?
SOŢIA O, e ceva măreţ! E nobil! Da, aşa vom face, fie ce-o fi. Şi putem s-o facem cu fruntea senină, fiindcă n-am păcătuit cu nimic!
PRIETENUL Şi după aceea? El o să mă roage, desigur, să
plec. SOŢIA Sau, poate, să rămîi.
PRIETENUL în ce condiţii? Ca totul să rămînă neschimbat? Nu, asta nu pot! Crezi că de-acum înainte voi mai putea privi cum vă giugiuliţi, şi să aud cum încuiaţi seara uşa de la dormitor ... O, nu! Nu găsesc nici o ieşire! Dar el trebuie să ştie toate astea, altfel nu m-aş mai putea uita în ochii lui şi nici n-aş putea să-i mai strîng vreodată mîna! Trebuie să-i spunem totul, şi pe urmă vom vedea. SOŢIA O, de-ar trece cît mai repede minutele astea grele! Spune-mi că mă iubeşti, altfel nu am curajul să înfig cuţitul în el! Spune-mi că mă iubeşti !
PRIETENUL *(rămîne pe scaun, ca şi Soţia):* Te iubesc cu trup şi suflet; iubesc picioarele tale micuţe, pe care le zăresc sub tivul rochiei; îţi iubesc dinţii mici şi albi şi guriţa ce aşteaptă sărutări; îţi iubesc urechile şi ochii voluptoşi şi sentimentali; iubesc trupul tău uşor, aerian, pe care aş vrea să-1 iau pe umeri şi să fug cu el în pădure! în tinereţe, am luat odată o fată în braţe şi am urcat cu ea în fugă patru etaje; pe vremea aceea eram un puşti, dar acum sînt om în toată firea. SOŢIA Iubeşte-mi şi sufletul!

r

PRIETENUL
SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA
PRIETENUL SOŢIA

TATĂL
SOŢIA TATĂL
SOŢIA TATĂL
PRIETENUL SOŢIA
PRIETENUL
SOŢIA
PRIETENUL
îţi iubesc şi sufletul, fiindcă e mai slab decît al meu, plin de văpaie ca al meu, necredincios ca al meu.
N-aş putea să urc acum la tine? Nu! N-ai voie!
Vine Knut; îi aud paşii şi nu am curajul să vorbesc dacă nu te sărut pe frunte.
Vine? Linişte!
SCENA XVI
Cei precedenţi. Intră Tatăl cu pălăria pe cap, merge direct la Prieten, care tresare şi se ridică în picioare.
(ia un ziar de pe o masă din spatele Prietenului): Scuzaţi-mă că vă deranjez, voiam doar să iau un ziar.
(Către Soţie.) Ai văzut-o pe Adele? E a cincea oară că întrebi de Adele astăzi! Va să zică ai numărat.
Dar n-ai de gînd să faci o baie înainte de masă?
Nu! Astăzi nu!
Nu e bine să-ţi neglijezi băile; sănătatea ta e
destul de şubredă. *(Tăcere. Tatăl iese.)*
SCENA XVII
Prietenul. Soţia.
Ei nu, nu mai pot rămîne aici! Nu mai suport!
(se apropie de el şi-l priveşte înflăcărată): Vrei să
fugim?
Nu! Fug eu!
Atunci fug şi eu! Murim împreună!
(o ia în braţe şi o sărută): Acum sîntem pierduţi!
Cine m-a pus să fac aşa ceva? S-a dus onoarea şi
credinţa; s-a dus prietenia; s-a dus liniştea mea!
Flăcările iadului, care ard şi pîrjolesc tot ce a
fost verde şi înflorit! *(Se despart şi fiecare se
aşază din nou pe scaunul său.)*
FIUL
SOŢIA
SCENA XVIII
Aceiaşi. Intră Fiul grăbit.
De ce şedeţi aşa departe unul de altul? Fiindcă ...

FIUL
SOŢIA
FIUL
PRIETENUL FIUL
SOŢIA
FIUL
SOŢIA
FIUL
PRIETENUL FIUL
PRIETENUL FIUL

I

PRIETENUL FIUL
SOŢIA FIUL
SOŢIA FIUL

SOŢIA
Şi de ce păreţi aşa tulburaţi?
Fiindcă ... *(Pauză lungă.)* Ne iubim!
(îi priveşte pe amîndoi un timp, apoi se adresează Prietenului): E adevărat ?
E adevărat!
(se aşază pe un scaun, oarecum surprins): Şi de ce trebuie să mi-o spuneţi şi mie?
Ei poftim, ce ţi-e dat să auzi cînd eşti cinstit!
E foarte original, dar nu lipsit de pudoare!
Nu m-ai rugat chiar tu, ca atunci cînd va veni momentul ...
E adevărat! Şi momentul a venit! Am senzaţia că am ştiut de mult acest lucru, şi totuşi e aşa de nou pentru mine, încît nu pot să-1 înţeleg. Oare cine e de vină ? Nimeni şi toţi! Ce să facem acum şi ce-o să se întîmple? Ai să-mi reproşezi ceva?
Nu, nimic. Tu ai fugit, cînd ai observat primejdia, ai refuzat propunerea de a locui la noi; ţi-ai ascuns sentimentele aşa de bine, încît Kers-tin era încredinţată că o urăşti. Dar de ce ai venit din nou?
Am crezut că sentimentele mele au murit. E posibil să fie aşa şi te cred! Dar iată-ne în faţa unei situaţii pe care nu am creat-o, dar nu am reuşit nici să o ocolim; am încercat să evităm pericolul printr-o sinceritate artificială; nu l-am luat în serios; dar iată că el a crescut tot mai mare, pînă cînd ne-a dat lovitura de graţie. Şi acum, ce-i de făcut? Să stăm liniştiţi de vorbă şi să încercăm să rămînem prieteni pînă la capăt ? Ce e de făcut? *(Tăcere.)* Nimeni nu răspunde! Bine, dar nu putem să stăm aici şi să privim cum arde casa deasupra noastră, fără să facem nimic. *(Se ridica.)* Să ne gîndim la urmări! Lucrul cel mai nimerit ar fi să mă retrag! Cred că da!
Nu. Să nu pleci. Sau, merg şi eu cu tine. Asta înseamnă a vorbi liniştit? Iubirea nu e liniştită. *(Se apropie de Prieten.)* Scutiţi-mă cel puţin de spectacolul simţurilor voastre înfierbîntate. Cruţaţi-mi sentimentele, fiindcă sînt relativ nevinovat şi totuşi eu voi avea cel mai mult de suferit. *(îl ia pe Prieten de gît):* Tu nu pleci! Auzi ?
FIUL *(îşi ia Soţia de un braţ şi o desparte de Prieten):* în orice caz, puteţi să vă purtaţi ca nişte oameni cu bun simţ şi să aşteptaţi măcar pînă plec. *(Către Prieten.)* Ascultă, prietene! Trebuie să ajungem repede la o hotărîre; peste cîteva minute ... sună gongul pentru masă. îmi dau seama că voi nu puteţi renunţa la dragostea voastră, pe cînd eu pot, cu oarecare efort. Convieţuirea cu o femeie, care iubeşte pe altul, nu mă poate satisface; aş avea tot timpul sentimentul că trăiesc în stare de poliandrie. De aceea, mă retrag, dar nu înainte de a avea garanţia că te căsătoreşti cu ea. PRIETENUL NU ştiu, dar propunerea ta nobilă mă uluieşte mai mult decît sentimentul de vinovăţie, în caz că ţi-aş fi furat soţia.
FIUL Te cred; eu, în schimb, mă simt mai puţin umilit dacă dau, decît dacă mi se fură ceva. Aveţi cinci minute la dispoziţie ca să luaţi o hotărîre în această privinţă! Deci, pentru moment — la revedere! *(Pleacă.)*

SCENA XIX

Prietenul. Soţia.

SOŢIA Ei? PRIETENUL Nu-ţi dai seama că sînt ridicol?
SOŢIA NU, nu e ridicol să fii cinstit.
PRIETENUL NU totdeauna: dar în cazul de faţă mi se pare că soţul este cel mai puţin ridicol. Chiar dumneata o să mă dispreţuieşti într-o bună zi din cauza asta.
SOŢIA E tot ce ai să-mi spui într-un moment ca acesta? Acum, cînd nu ne mai stă nimic în cale, şi cînd ai putea să-mi întinzi braţele cu conştiinţa curată ... tocmai acum şovăi?
PRIETENUL Da, şovăi, fiindcă sinceritatea asta începe să semene cu obrăznicia, iar cinstea asta miroase a lipsă de inimă ... SOŢIA Aşa, aşa!
PRIETENUL Şi îmi vine să cred că mirosul de putregai pe care l-am simţit în casa aceasta vine de la dumneata !

I

SOŢIA Sau de la dumneata! Dumneata ai fost acela care m-ai sedus cu priviri timide, cu o răceală prefăcută, cu brutalităţi usturătoare ca nişte lovituri de bici! Şi acum, seducătorul face pe virtuosul. A!!! PRIETENUL Sau poate, dumneata ai fost aceea ...

SOŢIA NU ! Dumneata, dumneata, dumneata ai fost! *(Se aruncă pe sofa şi strigă.)* Dar ajută-mă! Mor! Mor! ...

Prietenul rămîne nemişcat.

SOŢIA NU vrei să mă ajuţi? Nu simţi nici un pic de milă? Eşti o fiară sălbatică? Nu vezi că sînt bolnavă?

Prietenul continuă să rămînă nemişcat.

SOŢIA Du-te după un medic! Şi fă-mi măcar serviciul pe care oricine l-ar face chiar şi unui străin! Cheam-o pe Adele! *(Prietenul iese.)*

SCENA XX

Soţia. Intră ***Fiul.***

FIUL Ei, ce-i? *(Către Soţie.)* N-aţi căzut de acord? SOŢIA Taci! Să nu mai aud nici un cuvînt despre asta!

FIUL Dar de ce alerga Axei în halul ăsta prin grădină ? Fugea mîncînd pămîntul, nu alta; ai fi zis că are foc în buzunarele dinapoi.

SCENA XXI

Cei precedenţi. Mama, Verişoara. Apoi Tatăl.

MAMA Ei, veniţi odată la masă?

FIUL Da, e tocmai momentul potrivit. MAMA Dar unde e domnul Axei, să-1 aşteptăm sau nu?

FIUL NU-1 mai aşteptăm, şi-a luat tălpăşiţa. MAMA Iar ? în orice caz e un om ciudat! Şi eu, care am prăjit scrumbiile!

Intră Tatăl.

FIUL *(către Tatăl):* Acum poţi să te muţi în camera de sus, dacă vrei. TATĂL Mulţumesc, acum nu mai am nevoie de ea.

FIUL Zău că tare mai eşti capricios! TATĂL Mai sînt şi alţii, nu numai eu! Dar „cel care simţămintele le stăpîneşte, e mai bun ca cel ce multe cetăţi cucereşte!" **FIUL** Şi mai e una: „Un prieten dacă te lasă, să **nu-1** mai chemi în casă". TATĂL Asta-i tare bună. De unde ai auzit-o?

FIUL De la Kerstin!

TATĂL De la Kerstin, da! Spune, fata tatii, ţi-ai făcut azi baia? FIUL NU! A avut parte numai de o frecţie rece!

Se aude gongul.

MAMA La masă! FIUL *(către Tatăl):* Oferă-i braţul neveste-mi, iar eu i-1 ofer lui Adele. TATĂL NU, mulţumesc! Condu-o tu pe Kerstin!

CORTINA